

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Txomin Aranburu Artano

*Andoain,
Gipuzkoa
(1922-2010)*

Aurkibidea

Biografia

Aita eta ama, biak andoaindarrak zituen eta bera ere bertan jaio zen, Buruntza auzoko Buruntza Etxeberri baserrian. 7 seme-alaba izan baziren ere, bi jaio eta berehala hil ziren, beraz, 5ek egin zuten aurrera. Aita gauzaina izan zen Moleda fabrikan eta hortik aurrera, etxeko esnea kalean saltzetik ateratzen zuten bizimodua aurrera. Bera 13 urterekin hasi zen etxetik kanpo lanean. Ciacon aurrena, gero Laborden ia itxi zuten arte eta azkenik Latz enpresan erretiratu zen arte. Andoainen bizi izan da beti Urrietako bere emaztearekin ezkondu eta geroztik ere.

Zintak

AND-068

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-12-01
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Amak garrantzia ematen zion eskolara joateri

- **Erref:** AND-068/002
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:02:40. **Bukatu:** 00:05:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

6 urterekin hasi zen eskolan: aurrena Andoaingo ospitalean, eta geroago eskola nazionalean. Mokoroa izan zuen maisu urtebetez: klase haiek herriak ordaintzen zituen. 1933an La Salle iritsi zen herrira, eta han ikasi zuen 3 urtez Txominek. 13 urterekin lanean hasi zen. Eskolan gustura ibiltzen zen eta amak garrantzi handia ematen zion eskolara joateari.

2. Gerran Buruntzatic kalera jaitsi beharra

- **Erref:** AND-068/007
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:11:57. **Bukatu:** 00:13:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Buruntzako frontean Gipuzkoa osoko gizonak aritu ziren borrokan. Gerra garaian, Buruntzako baserria utzi eta kalera jaitsi ziren behiak hartuta.

3. Gerraren bilakaera Espainian

- **Erref:** AND-068/009
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 00:13:56. **Bukatu:** 00:17:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Beldurra zegoen gerra garaian. Anaia frontera eraman zuten, eta gutunak idazten zituen handik. Gerraren bilakaera nola izan zen azaltzen ditu.

4. Gerran fabrikak militarizatuta Andoainen

- **Erref:** AND-068/011
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:18:43. **Bukatu:** 00:21:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Jende askok alde egin zuen Andoaindik gerra garaian, Bizkaia aldera gehienek. Bitartean, Andoainen lana bazegoen, fabrikak militarizatu egin baitzituzten. Laborden lan handia egon zen garai hartan.

5. Gerraostean, soldadutza eta gosea

- **Erref:** AND-068/012
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:21:07. **Bukatu:** 00:23:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Soldadutzan hiru urte pasa zituen: Burgosen egon zen bi urtean eta

hirugarrena Donostian. Soldadutzan kotxeak konpontzen aritzen ziren. Gerra garaian ez zuten goserik pasa, baina gerra bukatutakoan bai. Baserrian nola-hala moldatzen ziren olio eta oinarritzko produktuak lortzeko. Trenari esker iristen ziren zenbait gauza Nafarroatik. </p>

6. Guardia zibila tren txikiaren zain

- **Erref:** AND-068/013
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:23:36. **Bukatu:** 00:24:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Beraiek baserrian nahiko ondo moldatzen ziren, eta ez zuten tren txikiko jenerorik hartu behar izaten. Guardia zibilak adi egoten ziren tren txikia iristen zenean.

7. Janaria apreziatzeko onena gosea

- **Erref:** AND-068/014
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:24:32. **Bukatu:** 00:26:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ostean, taloa jaten zuten beti, batzuetan esnearekin. Gosea zegoenez, gehiago apreziatzen zuten jaten zutena.

8. Goseari aurre egiteko pribilegioa

- **Erref:** AND-068/015
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:26:52. **Bukatu:** 00:28:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Etxean babarrunak jaten zituzten egunero. Gaztainak ere jaten zituzten. Gose handirik ez zuten pasa beraiek, baina badago gosez hil zenik.

9. Baserriko abereak eta baserrien arteko elkartasuna

- **Erref:** AND-068/020
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:33:22. **Bukatu:** 00:35:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Baserrian lan asko izaten zuten: 5 behi inguru zituzten, txerriak... Txerria hiltzean, auzoko baserrien artean banatzen zen.

10. Ur bila eta arropa garbitzera iturrira

- **Erref:** AND-068/025
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:45:47. **Bukatu:** 00:48:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Ura iturritik ekartzen zuten astoarekin. Ura baldetan ekartzen zuten. Iturria non zegoen azaltzen du. Arropa iturrian garbitzen zuten emakumeek.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com